

Ийэ тылы сайыннарыыга Суорун Омоллоон “Чычып-чаап”
айымньытынан оҕону кытта тэрээһин.

Бэлэмнэни бөлөх (6-7саас).

Сыала: Оҕо уус-уран айымньыны сэргээһинэ, кинигэбэ сыстыыта; уус-уран айымньыга олобуран айан кэпсээһинэ; кэпсиир сатабылын сайыннарыы; оҕо тылын байыты (атаҕа иннэ саҕа, тумса туораах саҕа, көхсө сүүтүк саҕа); оҕо кэпсиригэр анал бэлиэлэргэ (ойууга) тирэҕириитэ

Тэрилэ: Интерактивнай соруудахтары толорууга саха суруйааччытын Дмитрий Кононович Сивцев - Суорун Омоллоон мэтириэтэ: кинигэлэрэ (ойуута), чычып-чаап (синица) ойуута; айымньыны кэпсииргэ анал бэлиэлэр, ойуулар, мнемоника схемата; хас биирдии оҕоҕо таблица, фломастер; кыра холбуйаҕа иннэ, сүүтүк, туораах.

Тэрээһин хаамыыта:

I киирии түһүмэх:

1.-Аламай күнүнэн, оҕолор! Мин Марианна Алексеевна диэммин.

2.-Оҕолор, кыстыыр ханнык көтөрдөрү билэбитий? (оҕолор эппиэттэрэ).

3.-Бүгүн мин эһигинниин биир наһаа тулуурдаах, кып-кырачаан чыычаах туһунан кэпсэтиэхпин баҕарабын (чычып-чаап ойуута – атаҕа иннэ саҕа, тумса туораах саҕа, көхсө сүүтүк саҕа, наһаа үчүгэй ырыалаах).

4.-Чычып-чаап туһунан суруйааччылар хоһоон, кэпсээн айбыттара. Ханнык хоһоону билэбитий? Ким суруйбутай ити хоһоону?

-Бу суруйааччы аатын билэбит дуо? (Суорун Омоллоон).

Кини оҕолорго анаан наһаа үчүгэй кэпсээннэри, хоһооннору, остуоруйалары суруйан таһаарбыт. Ханныгы эмит билэбит дуо?

II сүрүн түһүмэх:

5.-Суорун Омоллоон чычып-чаап туһунан айымньытын кэпсиэм.

“Чычып-чаап”.

-“Чычып-чаап кыра чыычаах. Ол да буоллар, чычып-чаап тымныыны тулуйар.

Кини атажа иннэ сажа. Тумса туораах сажа. Көхсө сүүтүк сажа. Сон суох. Тулууп суох. Холуона суох. Этэрбэс суох. Уокка иттибэт. Хоско киирбэт. Дьэ уонна кинини тымныы тожо хоппот?

Кини олус сүрэхтээх, куруук сүүрэр-көтөр, ол иһин тымныыны тулуйар”.

-Дьэ кини, тожо тонмото буолуой? Тожо сүүрэрэ буолуой? (аһылык көрдүүр, аччыктыыр).

6. Хамсаныы: “Чычып-чаап” (Б. Тобуруокап хоһоонунан).

7. Мнемониканан кэпсээһин:

-Билигин биһиги суруйааччылар буолан кэпсээн айыахпыт. Баһарабыт дуо? (буквалары билбэппит, ол иһин анал бэлиэнэн Суорун Омоллоон курдук суруйааччылар буолуохпут).

Иитээччи лиискэ анал бэлиэлэринэн уруһуйдаан мольбертка кэпсиир:

-Арай биирдэ Чычып-чаап олорбут. Кыһын тоһуттар тымныыга кини ас булбакка аччыктаабыт. Арай нэһиилэ көтөн истэбинэ маска ыйанан турар кормушкажа барабыайдар аһы олороллор эбит. Чычып-чаабы ыңырбыттар. Ол аһы олордохторуна суор астарын былдыаары көтөн иһэр эбит. Чыычаахтар суорга утары көтөннөр улаханник чыыбыргаабыттар. Суор соһуйан төттөрү көппүт. Чычып-чаап уонна барабыайдар олус үөрбүттэр. Салгыы кормушкаларыгар тото-хана аһаабыттар.

-Оһолор, кэпсээни эһиги манник бэлиэлэри туһанан устан бэйэбит айабыт. Чыычаахтар ханна сылдыбыттар буолуой? Тугу гыммыттарыы? Онтон туох кэлбитэ буолуой? Чыычаахтар хайдах гыммыттар буолуой? Ол кэннэ туох буолбута буолуой?

III Түмүк түһүмэх:

-Маладыастар! Онтон билигин бэйэбит манник бэлиэлэри уруһуйдаан кэпсээни өйдөөбүккүтүнэн уруһуйдаан, атын түмүк айыаххытын сөп (һолор иккилии буолан анал бэлиэнэн суруйаллар. Бэйэ-бэйэҕэ кэпсээһиннэрэ. Иитээччи кэрийэ сылдьан кэпсээннэрин көрөр-истэр, сүбэлиир).

-Оһолор, биһигини үөрдэр, тулабытын киэргэтэр көтөрдөрү харыстаан кинилэри аһатын! Манник аһатар иһиттэри дьиэбитигэр, аһаларгытын кытта онорон тэлгэһитигэр ыйаарын. Көхтөөх кыттыгытыгар махтанабын. Көрсүөххэ дылы!